
Kronika.

Przegląd Historyczny 57/4, 696-703

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Geoffrey Barraclough, prezes brytyjskiego Towarzystwa Historycznego, Fellow of St. John's College w Cambridge, Research Professor of International History Uniwersytetu Londyńskiego, obchodził w kwietniu 1966 r. jubileusz 75-lecia urodzin i 50-lecia pracy naukowej.

3 września 1965 obradowała w Wiedniu w ramach XII Międzynarodowego Kongresu Historyków konferencja poświęcona postaci Robespierrea. Przygotowana przez *Société des Etudes Robespierristes*, pod kierunkiem A. Soboula. Obrady konferencji skupiły się wokół dwóch tematów: *Robespierre vu par ses contemporains* oraz *Robespierre dans l'historiographie internationale*. Wygłoszono kilkanaście referatów i komunikatów (w tym dwa polskie B. Leśnodorskiego i A. Zahorskiego).

WYKOPALISKA W NOVAE W 1965 ROKU

Szesty sezon prac archeologicznych w Novae (północna Bułgaria) prowadzonych pod kierunkiem prof. dr Kazimierza Majewskiego, przyniósł nowe cenne źródła do poznania zabudowy rzymskiego miasta. Badania wzdłuż południowej i zachodniej granicy miasta pozwalają ustalić bieg murów obronnych i miejsca, na których zachowały się duże ciosy kamienne — świadectwo istnienia bram wiodących w obręb miasta od zachodu i południa. Jest rzeczą niewątpliwą, że brama zachodnia, z której zachowały się potężne rustykowane bloki, licujące jej południowe skrzydło, była bramą główną, bardzo starannie zbudowaną, z szerokim wjazdem; odsłonięto resztki nawierzchni szerokości 8,5 m na północ od zachowanych *in situ* bloków kamiennych. Mamy prawo przypuszczać, że odkrycie to pozwoli bez przeszkód wytyczyć bieg głównej ulicy — *decumanus*. Trzeba podkreślić, że w odległości ok. 4 m od resztek bramy odkryto wielki kamienny ołtarz wysokości 2,05 m. Jest to znalezisko wyjątkowo cenne, przede wszystkim ze względu na napisy łacińskie wyryte na ścianie frontowej i dwóch bocznych. Dzięki ich treści można określić datę ustawienia ołtarza na początek III w.n.e. W chwili odkrycia ołtarz leżał powalony, częściowo pęknięty, powierzchnie bocznych ścian były dość znacznie uszkodzone. Sondaż przy murze południowym ukazał skromniejsze resztki bramy i sąsiadującej z nią baszty. Jest to bowiem ta część miasta, gdzie prace rolne i ogrodnicze stale są prowadzone przez miejscowych właścicieli pól i winnic. Większość znalezisk przy murze zamykającym miasto od południa i zachodu stanowią fragmenty ceramiki naczyniowej i budowlanej, m.in. cegły i dachówki z odciśkami stempli stacjonujących w Novae legionów (LEG I ITAL; LEG XI CL...).

Badając charakter zabudowy miejskiej zatrzymaliśmy się w północno-zachodniej części miasta, na terenie dużej budowli. W 1965 r. przystąpiono do eksploracji jej środkowej części, ustalając m.in. bieg ścian działowych, zamykających wnętrza G (10,70 m × 5,95 m) i F (4,40 m × 5,10 m), usytuowanego na północ od zespołu pomieszczeń z basenami kąpielowymi, które zostały odsłonięte w latach ubiegłych. Jest rzeczą możliwą, że były one skupione wokół perystylowego dziedzińca. Nie można też wykluczyć istnienia portyku kolumnowego na wschód od pomieszczeń F i G. Przemawia za tym odkrycie trzech kolumn, które różnią się stanem zachowania i charakterem. Baza jednej, niezachowanej kolumny spoczywa na kamiennym postumencie wysokości ponad pół metra; dwie inne, z ulamanymi trzonami, mają bazy na poziomie nieodłoniętego jeszcze bruku ewentualnego dziedzińca.

Wynikiem prac prowadzonych na zachód od budowli było odsłonięcie na odcinku długości 5 m ulicznego kanału kamiennego, który biegnie z południa na północ na głębokości 2,30 do 2,50 m. Ulica, do której należał, nie zachowała się na eksplorowanym kwadracie. Nad zachodnią ścianą kanału natrafiono na figurę lwicy z brązu, stanowiącą niegdyś dekorację jakiegoś przedmiotu. Na uwagę zasługuje fragment ceramiczny ze stemplem „VETII”. Z górnych warstw zalegających środkową część budowli zebrano duże ilości odłamków ceramiki naczyniowej (przeważnie naczynia zasobowe o grubych ściankach), lamp, cegieł i dachówek, niekiedy z odciskami stempli. Są też bardzo ułamkowo zachowane naczynia szklane, wyroby metalowe, przedmioty z kości, jak np. część grzebienia i flet.

L. P.

13—16 grudnia 1965 odbyła się w Smolenicach konferencja na temat renesansu i humanizmu w Słowacji w XV i XVI wieku w związku z 500 rocznicą utworzenia pierwszej szkoły wyższej w Słowacji, znanej pod nazwą *Academia Istropolitana*.

7—9 października 1965 obradował w Paryżu i w Blois XII kongres archiwistów francuskich. Tematem kongresu było zagadnienie związku między badaniami historycznymi i pracami archiwów. Kongres połączony był z inauguracją dwóch obiektów archiwalnych: nowego budynku w kompleksie gmachów Archives Nationales w Paryżu oraz nowego gmachu archiwum departamentu Loir-et-Cher w Blois.

12 grudnia 1965 odbyła się w Paryżu, pod przewodnictwem M. Reinharda, sesja plenarna *Société des Etudes Robespierriestes*. Na sesji wybrano nowe władze Towarzystwa; na stanowiska prezesa i sekretarza generalnego wybrani zostali ponownie M. Reinhard i A. Soboul. Referat pt. *A propos de la manifestation de la Rougemare (11 janvier 1793)* wygłosił Claude Mazauric.

Od 31 maja do 3 czerwca 1966 w Avranches i Mont St. Michel obradowała sesja poświęcona historii prawa i ustroju zachodnich regionów Francji (organizowana przez *Société d'Histoire du Droit et des Institutions des Pays de l'Ouest de la France*). Sesja poświęcona była m.in. uczczeniu 1000-lecia opactwa Mont St. Michel. Ponadto wygłoszono szereg referatów dotyczących historii ustroju Normandii, Maine, Anjou i Poitou, głównie w czasach nowożytnych.

VIII międzynarodowy kongres heraldyki i genealogii odbył się w Paryżu 20—25 czerwca 1966. Omawiano m.in. następujące tematy: wartość archiwów rodzinnych, aspekty genealogiczne wielkich wydarzeń historycznych, sprawa wykazu genealogii mieszczańskich, rzemieślniczych i chłopskich, nowoczesne zastosowanie heraldyki, sprawa ochrony prawnej herbów rodzinnych i in.

Centre d'Etudes Supérieures de Civilisation Médiévale przy uniwersytecie w Poitiers zorganizował w lipcu i sierpniu 1966 kolejny cykl wykładów i seminariów na temat: *A travers le monde des Xe—XIIe siècles, Occident — Russie — Byzance — Islam — Chine*.

4—5 września 1965 obradował w Muidenberg (Holandia) Międzynarodowy Kongres Vexillologii (vexillologia — nowa gałąź heraldyki, zajmująca się badaniem flag, chorągwi, sztandarów, bander itp., dawnych i obecnych). Na kongresie wygłoszono kilkanaście referatów omawiających różne zagadnienia z zakresu symboliki flag oraz w zarysie dzieje niektórych flag państwowych.

22—25 grudnia 1965 obradowała w Poczdamie międzynarodowa konferencja na temat udziału nauczycieli w ruchu antyfaszystowskim w latach 1933—1945. W konferencji udział wzięło około 60 uczestników, w tym także z Polski.

16—18 września 1965 odbywały się w Waszyngtonie uroczystości dla uczczenia 200 rocznicy urodzin chemika i geologa angielskiego J. Smithsona, który w 1829 r. zapisał Stanom Zjednoczonym 550 tys. dolarów na założenie instytutu służącego rozpowszechnianiu wiedzy, znanego później jako Instytut im. Smithsona. W ciągu blisko 150 lat Instytut rozrósł się, stając się ogromnym kompleksem muzeów, laboratoriów, galerii sztuk pięknych i instytutów badawczych, działających w USA i za granicą. W uroczystościach udział wzięło ponad tysiąc uczonych amerykańskich i gości zagranicznych, w tym również delegacja polska (m.in. K. Kuratowski, St. Lorentz, K. Michałowski, B. Marconi, K. Konieczny).

5—10 września 1966 obradował w Bejrucie międzynarodowy kongres historii morskiej poświęcony dziejom towarzystw i kompanii handlowych na Wschodzie i na Oceanie Indyjskim. W sekcji I poświęconej historii starożytnej i średniowiecznej przedstawiono referaty dotyczące handlu fenickiego, archeologii jako nauki pomocniczej historii morskiej, żegludze na morzach Bliskiego Wschodu i na Oceanie Indyjskim do czasów arabskich, przewadze arabskiej na Oceanie Indyjskim, sprawom wschodnim w działalności średniowiecznych kompanii handlowych. W sekcji II poświęconej czasom nowożytnym i najnowszym obradowano nad początkami i rozwojem nowoczesnych kompanii handlowych, nad wpływem handlu wschodniego na ekonomikę Zachodu i odwrotnie, nad problemem źródeł archiwalnych orientalnych.

Od 23 do 25 września 1965 obradowała w Pecs VII konferencja węgierskich i czeskich historyków prawa. Tematem obrad były dwa zagadnienia historii ustroju monarchii austro-węgierskiej w okresie 1867—1918: problem praw wolnościowych oraz problem dualizmu austro-węgierskiego. Wygłoszono 17 referatów. W konferencji wzięła również udział delegacja polska (K. Grzybowski, Z. Kaczmarek, B. Sobolewska).

W Rawennie odbył się VIII międzynarodowy kurs historii kultury i sztuki bizantyńskiej (20 marca — 1 kwietnia 1966) z udziałem wykładowców z Bolonii, Florencji, Rzymu, Turynu, Perugii, Bonn, Muncji, Liège, Aten.

Od 31 marca do 4 kwietnia 1966 obradowała w Palermo międzynarodowa komisja do historii instytucji parlamentarnych i reprezentacji stanowych. Zgłoszono m.in. następujące referaty: „Początki stanów w Brabancji” (E. Iousse, Louvain), „Stany w Burgundii i problem finansów w końcu XVIII w.” (D. Ligon, Dijon), „Wybór Tankreda, hrabiego Lecce, na króla w 1189 r.” (D. Clementi, London), „Rosyjska Duma Państwowa i prawo wyborcze z 6 sierpnia 1905” (M. Szeftel, Seattle).

XII TYDZIEŃ STUDIÓW NAD WCZESNYM ŚRĘDNIOWIECZEM W SPOLETO

XIV sesja w Spoleto (14—20 kwietnia 1966) zgromadziła 200 historyków z 15 krajów Europy. Ponad połowę uczestników stanowili historycy włoscy, następnie (wyliczając w kolejności najliczniej reprezentowanych państw) wzięli udział naukowcy z NRF, Francji, Belgii, Anglii, Jugosławii, Holandii, Austrii, Irlandii,

Polski (prof. A. Gieysztor, dr I. Sułkowska-Kurasiova, dr T. Wasilewski, Szwajcarii, Węgier, Czechosłowacji i Hiszpanii.

W tym roku w Spoleto obradowano nad problemem uchrześcijanienia Europy. W 16 referatach przedstawiono dzieje przyjęcia chrztu przez poszczególne ludy zamieszkujące Europę we wczesnym średniowieczu oraz szereg zagadnień z tym związanych, a więc technikę misji, wpływ chrześcijaństwa na prawo, cywilizację i sztukę ludów przyjmujących chrzest, jak również problem współistnienia elementów dawnych — pogańskich — i nowych — chrześcijańskich w łonie społeczeństw.

W pierwszym dniu obrad zebrani wysłuchali dwóch referatów. Piergiuseppe Scardigli (Bari) opierając się na obszernym materiale źródłowym przedstawił przebieg nawracania na chrześcijaństwo Gotów. Jacques Fontaine (Paryż) zajął się z kolei nawróceniem Wizygotów na półwyspie Pirenejskim, ujmując to zagadnienie jako wielostronne zjawisko z zakresu cywilizacji.

W następnym dniu obrady rozpoczął wybitny historyk i dyplomata Georges Tessier (Paryż), który omówił przyjęcie chrztu przez Klodwiga, co było punktem początkowym procesu uchrześcijanienia Franków. Tessier przedstawił zagadnienie udziału władzy publicznej i kleru świeckiego w pracy misyjnej oraz stwierdził na podstawie przekazów pisanych i wykopalisk wolne tempo chrystianizacji zwłaszcza w środowiskach wiejskich.

Opat Suso Brechter (Bawaria) w referacie poświęconym nawróceniu Anglosasów zajął się ustaleniem wiarygodności Bedy dla tego tematu, jak również przebiegiem misji i charakterystyką kościoła anglosaskiego. Referat ten był mocno kontrowersyjny i wywołał ostrą dyskusję zwłaszcza ze strony następnego referenta — Heinza Löwe (Tybinga), który scharakteryzował trzech misjonarzy ludów germańskich: Pirmina, Wilibrorda i Bonifacego. Löwe pokazał wyniki i metody ich działalności misyjnej, zajął się również ich stosunkiem do papieżstwa, do władzy frankijskiej, do szlachty oraz stosunkiem założonych przez nich klasztorów do władzy diecezjalnej. Obrady drugiego dnia zamknął referat Lucien Musset (Caen) na temat penetracji chrześcijańskiej w Europie północnej i jej wpływu na cywilizację skandynawską. Musset scharakteryzował pogańskie społeczeństwa północy Europy, reakcję Zachodu na ekspansję Wikingów, zetknięcie się dwóch światów poprzez pierwsze usiłowania misyjne, rozwój misji, współzycie elementu pogańskiego i chrześcijańskiego w dziedzinie językowej, prawnej, socjalnej i artystycznej.

W trzecim dniu obrad Ludvig Bieler (Dublin) zajął się problemem uchrześcijanienia Celtów zamieszkujących wyspy brytyjskie, ich wpływem na kontynent; omówił dzieje nawracania Irlandii, monastyczny charakter tamtejszego kościoła, penetrację iryjską do Anglii i na kontynent. Zamknięcie przeglądu uchrześcijanienia Europy stanowiły referaty dotyczące ludów słowiańskich i roli Bizancjum, wygłoszone w czwartym dniu sesji. Dymitr Obolenski (Oxford) przedstawił misję Cyryla i Metodego wśród Słowian z dwóch punktów wyjściowych: postawy Bizancjum wobec tego faktu, jak również ustosunkowanie się ludów słowiańskich do tej misji. Bardziej ogólne ujęcie zagadnienia roli Bizancjum w akcji misyjnej przedstawił Hans George Beck (Monachium) mówiąc o politycznym podłożu tej akcji. Aleksander Gieysztor (Warszawa) w referacie poświęconym osobie Wojciecha-Adalberta nakreślił przebieg jego życia i misji wśród Prusów rozszerzając temat na inne przejawy polskiej misji zewnętrznej na przełomie X i XI w. Referent odmalował stosunki społeczno-polityczne zarówno Polski, jak i krajów stanowiących cel misji. W ożywionej dyskusji nad tym referatem podkreślano słuszność ujęcia tematu na tle społecznym.

Dwa referaty poświęcono zagadnieniu wpływu chrześcijaństwa na prawo ludów nawróconych. Jean Imbert (Paryż) zajął się tym problemem w odniesieniu

do ludów germańskich, zwłaszcza Franków, omawiając poszczególne instytucje publiczne i prywatne. Giulio Vismara (Mediolan) przedstawił natomiast wpływ prawa rzymskiego przez chrześcijaństwo na instytucje prawne Longobardów, Alamanów i Bawarów, ukazując równocześnie przetrwanie elementów tradycji rodzimej.

W trzech referatach znalazł odbicie problem współistnienia chrześcijaństwa i pogaństwa. Hans Kuhn (Kilonia) wykazał w referacie na temat przetrwania germańskiego pogaństwa po chrystianizacji, że kult pogański w czystej formie utrzymał się bardzo krótko, mimo to normy prawne liczyły się jeszcze po setkach lat z istnieniem pewnych pozostałości pogańskich. Elementy pogańskie w połączeniu z chrześcijaństwem dały nowy synkretyzm, różny od podobnego zjawiska w krajach śródziemnomorskich. Marco Scovazzi (Mediolan) zajął się współistnieniem chrześcijaństwa i pogaństwa w sagach nordyckich, gdzie występuje również zjawisko synkretyzmu. Francesco Delbono (Katania) zanalizował natomiast na podstawie współczesnej omawianemu zjawisku literatury katechetycznej w języku niemieckim problem współistnienia elementów pogańskich we wczesnośredniowiecznym chrześcijaństwie. Odbiciem wpływów chrześcijańskich w sztuce nowonawróconych ludów zajął się R. L. S. Bruce-Mitford (London) na przykładzie Anglosasów. Referat ilustrowany pięknymi przezroczkami ukazywał elementy sztuki rodzimej w połączeniu z wpływami celtyckimi lub sztuki śródziemnomorskiej w zależności od tego, czy chrystianizacja przychodziła z Irlandii czy z Rzymu.

Podsumowanie wyników sesji przedstawił Eugeniu Duprè Theseider (Rzym), który scharakteryzował trafnie tezy referatów i główne kierunki bogatej dyskusji.

Uczestnicy sesji zwiedzili ponadto dwa świeżo odrestaurowane kościoły w Spoleto: św. Pawła (*inter vineas*) oraz św. Agaty. Przypadającą w czasie sesji niedzielę wypełniła wycieczka piękną trasą górską do małej miejscowości umbryjskiej Leonessa, ufundowanej w XII w.

I. S.-K.

24—30 kwietnia 1966 odbyła się w Pistoii II sesja międzynarodowa zorganizowana przez *Centra Italiano di Studi di Storia e d'Arte* poświęcona sztuce gotyckiej w Pistoii i jej związkom ze sztuką włoską.

3 października 1965 odbyła się w Moskwie konferencja na temat „Towarzystwo Historyków-Marksistów (1925—1933) i jego rola w rozwoju radzieckiej nauki historycznej”. Główny referat wygłosił A. I. Gukowski.

5—7 października 1965 odbyła się w Moskwie druga narada koordynacyjna w sprawie współdziałania krajów socjalistycznych w dziedzinie badań poświęconych historii i międzynarodowemu znaczeniu Rewolucji Październikowej. W konferencji udział wzięli przedstawiciele ośrodków naukowych Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, Kuby, NRD, Polski (T. Cieślak i J. Kowalski), Rumunii, Węgier i Zw. Radzieckiego.

III KONFERENCJA NAUKOWA RADZIECKICH HISTORYKÓW-SŁAWISTÓW

1—5 lutego 1966 obradowała w Woroneżu III konferencja naukowa radzieckich historyków-sławistów zorganizowana przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego ZSRR i uniwersytet w Woroneżu (I konferencja odbyła się w Moskwie w 1962 r.,

II konferencja miała miejsce w Kijowie w 1963 r.). W konferencji wzięło udział ponad 100 osób reprezentujących 36 ośrodków naukowych ZSRR; wygłoszono 76 referatów i komunikatów.

Na pierwszym plenarnym posiedzeniu referat wygłosił I. A. Woronkow (Instytut Słowianoznawstwa AN ZSRR) omawiając rezultaty prac prowadzonych przez historyków-slawistów w okresie między II a III konferencją. Odbyły się w tym czasie trzy spotkania naukowe: w Wielkich Łukach w 1964 r., w Instytucie Słowianoznawstwa AN ZSRR w 1964 r. (poświęcone problemom genezy kapitalizmu, ruchów narodowych i formowania się kultur narodowych ludów słowiańskich), oraz w Moskwie w 1965 r. (w związku z 550 rocznicą śmierci Jana Husa). Ponadto na jesieni 1964 r. obradowała w Czerniowcach VI ogólnoukraińska konferencja slawistów. Radzieccy historycy brali również aktywny udział w V Międzynarodowym zjeździe slawistów w Sofii w 1963 r., w XII międzynarodowym kongresie nauk historycznych w Wiedniu w 1965 r. i w wielu innych międzynarodowych spotkaniach. Od 1965 r. zaczęto wydawać czasopismo „Sowietskoje Sławianowiedienie”. Nadal zaznaczają się pewne trudności w koordynacji badań naukowych, niektóre problemy (historia narodów słowiańskich poza granicami ZSRR, historia rewolucji i budownictwa socjalistycznego w Jugosławii i w Polsce, dzieje średniowiecznej Bułgarii, zagadnienia historiografii i źródłoznawstwa, itd.) nie są dostatecznie przebadane.

A. J. Manusewicz w referacie „Wielka Socjalistyczna Rewolucja Październikowa a narody słowiańskie” omówił zagadnienie wpływu rewolucji na uzyskanie niepodległości przez narody Polski, Czechosłowacji, Jugosławii i przedstawił program badań w tym zakresie w związku ze zbliżającą się 50 rocznicą Rewolucji Październikowej i 100 rocznią urodzin W. I. Lenina.

Referat I. M. Bielawskiej poświęcony był problemowi budownictwa socjalistycznego w krajach słowiańskich poza granicami ZSRR. Sprawom tym poświęca się coraz więcej uwagi zarówno w programach wykładów, jak i w planach badań naukowych, ale brak wciąż monografii poruszających tę ważną tematykę.

W następnych dniach obrady konferencji toczyły się w trzech sekcjach: historii średniowiecznej, historii nowożytnej i dziejów najnowszych. W sekcji dziejów najnowszych wygłoszono referaty: I. M. Kulin (Kijów): „Rewolucyjna działalność grupy komunistów z różnych krajów słowiańskich na Ukrainie w latach 1918—1920”; A. M. Matwiejew (Taszkent): „Udział Jugosłowian w walce o władzę radziecką w Azji Środkowej 1918—1920”; P. S. Sochanw (Kijów): „Udział bułgarskich mas pracujących w Rewolucji Październikowej i wojnie domowej na Ukrainie 1917—1920”; I. N. Czempakow (Swierdłowski): „Przystąpienie Bułgarii do trójstronnego paktu i stanowisko państw zachodnich (październik 1940 — marzec 1941)”; I. D. Kondziuba (Kijów): „Charakter ludowo-demokratycznej rewolucji w Polsce”; W. P. Radkow (Moskwa): „Powstanie ludowo-demokratycznych organów władzy w Jugosławii 1941—1943”; I. W. Ganiewicz (Odessa): „Główne siły antyfaszystowskiej walki ludu Bułgarii w czasie II wojny światowej”; N. L. Tretiakowa (Moskwa): „Z dziejów walki PPR o władzę ludową w Polsce, 1944—1945”; A. E. Meskin (Woroneż): „Przyjaźń narodów ZSRR z narodami słowiańskimi w walce z niemieckim faszyzmem”; W. N. Biełanowski (Leningrad): „Walka mas pracujących Bułgarii o realizację uchwał VIII zjazdu BPK”; W. W. Sucharew (Charków): „Klasa robotnicza Czechosłowacji w okresie budownictwa socjalizmu”; I. M. Teodorowicz (Czerniowce): „Próba porozumienia między Stanami Zjednoczonymi i państwami Ententy a Niemcami i Austro-Węgrami po zwycięstwie Rewolucji Październikowej”.

W sekcji historii nowożytnej wygłoszono referaty: A. I. Bortnikow (Woroneż): „Rola dekabrystów jako inicjatorów polsko-rosyjskiej rewolucyjnej współ-

pracy"; B. S. Popkow (Pietrozawodsk): „Lelewel w ocenie współczesnych mu Rosjan”; G. W. Biernikow (Woroneż): „Z historii polsko-włoskich kontaktów rewolucyjnych w drugiej połowie XIX w.”; L. A. Kowalenko (Kamieniec Podolski): „Historia południowych i zachodnich Słowian w oświetleniu ukraińskich historyków XIX w.”; I. A. Woronkow (Moskwa): „Powstanie 1830—31 r. na Litwie”; S. F. Kowal (Irkuck): „O pewnym niezrealizowanym porozumieniu polsko-rosyjskim w celu uwolnienia Czernyszewskiego”; J. G. Szulga (Użgorod): „Wpływ polskiego powstania 1830—31 r. na antyfeudalną walkę słowiańskiej ludności północnych Węgier”; G. A. Plaszkow (Odessa): „Postępowa inteligencja Ukrainy i powstanie styczińowe”; S. N. Złupko (Lwów): „Problem rewolucyjnych związków polsko-ukraińskich w Galicji w drugiej połowie XIX w.”; L. E. Wolkowicz (Lwów): „Rozbieżności i próby zbliżenia między Związkiem Robotników Polskich i II Proletariatem”; B. J. Tabaczniukow (Woroneż): „Ruch strajkowy w Polsce w przededniu I wojny światowej”; L. P. Laptiewa (Moskwa): „Ruch narodowy Serbów Łużyckich w końcu XVIII i w XIX w.”.

W sekcji historii średniowiecznej przedstawiono referaty: G. E. Sanczuk (Moskwa): „Stosunki niemiecko-słowiańskie we wczesnym średniowieczu w oświetleniu powojennej historiografii niemieckiej”; G. I. Lipatnikowa (Woroneż): „Poglądy Srezniewskiego na historię Słowian”; M. A. Kazakowa (Saratow): „Geneza feudalizmu w Czechach w badaniach naukowych Jasińskiego”; M. M. Frajdenberg (Wielkie Łuki): „Produkcja towarowa w Dalmacji”; T. P. Briancewa (Kijów): „Niektóre zagadnienia rozwoju społeczno-gospodarczego polskich miast w XIV—XV w.”; I. W. Sozin (Moskwa): „Zagadnienie najmu przymusowego w gospodarce folwarcznej w Polsce XVIII w. w oświetleniu historiografii polskiej i radzieckiej”; I. S. Mielniczuk (Iwano-Frankowsk): „Radzieckie badania nad chłopstwem ziemi sanockiej w XVI—XVIII”; I. R. Fiszler (Ioszkor-Oła): „Położenie chłopów słowackich w XVIII w.”.

Ostatniego dnia konferencji poza podsumowaniem obrad, I. I. Kostiuszko, redaktor czasopisma „Sowietskoje Sławianowiedienie”, przedstawił plan pracy tego wydawnictwa.

Następna konferencja historyków-slawistów odbędzie się w lutym 1968 r. w lutym 1968 r. w Mińsku. Będą na niej poruszone następujące tematy: „Lenin i ruch robotniczy w krajach słowiańskich”; „Procesy rewolucyjne w krajach słowiańskich pod koniec II wojny światowej i po jej zakończeniu”; „Rozwój społeczno-gospodarczy i ruch narodowowyzwoleńczy w krajach słowiańskich od końca XVIII do początku XX w.”; „Stosunki między narodami słowiańskimi”; „Historia wsi i miast słowiańskich w średniowieczu”; „Słowianie w okresie przejścia do społeczeństwa klasowego”.

I. A. W.

15 marca 1965 zmarł w Nowym Jorku Mateusz M. Fryde, profesor Uniwersytetu Columbia, wybitny specjalista w zakresie historii gospodarczej średniowiecza. Mateusz Fryde studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, a następnie na początku lat dwudziestych był tam asystentem prof. Edwarda Strasburgera. W r. 1929 ogłosił w „Ekonomiście” wyniki swoich wczesnych badań nad problematyką kredytu publicznego w średniowieczu. W następnych latach, mimo bardzo absorbujących zajęć w adwokaturze dalej pracował nad zagadnieniami kredytu uzyskując ogromną wiedzę w tym zakresie. Jednocześnie był niezwykle aktywny w pracy społecznej i uzyskał wybitne stanowisko w polskim i międzynarodowym życiu prawniczym.

W czasie wojny znalazł się w Londynie, pełniąc przez pewien czas funkcję doradcy ministra spraw zagranicznych rządu emigracyjnego. Od r. 1953 był zwią-

zany z Uniwersytetem Columbia. W okresie powojennym ogłosił wiele rozpraw, wśród nich zaś bardzo ceniony rozdział VIII tomu III „Cambridge Economic History” (Cambridge 1963) pt. „Public Credit, with Special Reference to North-Western Europe”. Jego inna bardzo interesująca rozprawa to „Studies in the History of Public Credit of German Principalities and Town in the Middle Ages” opublikowana w „Studies in Medieval and Early Renaissance History”. Vol. I. Nebraska University Press, 1964. Recenzował wiele prac ukazujących się w Polsce oraz ogłosił przegląd nowych polskich prac z zakresu historii wsi pt. „Recent Studies in Polish Agrarian History” „Polish Review” vol. I, 4, New York 1962.

15 sierpnia 1965 zmarł w wieku lat 81 Karl Pink, wybitny austriacki numizmatyk. Zmarły specjalizował się w zakresie numizmatyki starożytnej.

30 listopada 1965 zmarł radziecki historyk A. S. Jeruzalimski. Zmarły zajmował się głównie najnowszą historią Niemiec.

27 grudnia 1965 zmarł przedwcześnie mediewista słowacki Teodor Lamoš, absolwent Ecole des Chartes w Paryżu. Zmarły zajmował się głównie geografią historyczną Słowacji i naukami pomocniczymi historii.

21 stycznia 1966 zmarł Robert Fawtier, profesor Sorbony. Był wybitnym znawcą historii średniowiecza, autorem wielu naukowych rozpraw z tej dziedziny i współautorem znakomitych podręczników.

*

Odczyty wygłoszone w Instytucie Historycznym UW w roku akademickim 1965/66:

- 26 października 1965 — N. W. Kamińska (Mińsk): „Dorobek historiografii Białorusi radzieckiej”.
- 14 grudnia 1965 — A. Mączak (IH UW): „Walka klasowa a świadomość klasowa. Z problematyki walk społecznych w Europie XVII w.”.
- 15 marca 1966 — Ph. Wolff (Tuluza): „L'or catalan au XIe siècle”.
- 24 marca 1966 — Ph. Wolff (Tuluza): „Les tendances actuelles de la recherche française sur le Moyen Age”.
- 12 kwietnia 1966 — J. F. Bergier (Genewa): „Le circulation terrestre à la fin du Moyen Age”.
- 17 maja 1966 — J. Berghauzen (IH UW): „Z dziejów polityki narodowościowej hitlerowskich Niemiec w Polsce. Gorallenvolk”.
- 2 czerwca 1966 — L. Génicot (Louvain): „Le problème de la noblesse médiévale”.
- 8 czerwca 1966 — A. Bartnicki (IH UW): „Działalność dyplomatyczna N. Titulescu”.

Materiały do kroniki podali:

*Stefan K. Kuczyński, Marian Małowist,
Ludwika Press, Irena Sułkowska-Kurasiowa,
I. A. Woronkow, Andrzej Wyrobisz*